

Lapsivaikutusten arviointi Siikajoen kunnassa – Revonlahden koulun lakkauttaminen

Opetussuunnitelma määrittelee oppimisympäristön seuraavasti

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa. Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Pedagogisesti toimivan ja oppilaan hyvinvointia tukevan koulun tuntomerkkejä ovat mm.:

Turvallinen ja terve oppimisympäristö:

- sosiaalinen kasvu ja yhteistyötaitojen kehittäminen mahdollistuu (yhteisöllisyys, ryhmätyöt, pienryhmäopetus, vuorovaikutus, ystävyyssuhteet, joukkuelajit, pelit ja leikit)
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus sekä työrauha
- oppilashuollossa panostetaan varhaiseen puuttumiseen ja tukeen
- kodin ja koulun välinen yhteistyö toimii
- oppilaiden osallisuus (esim. oppilaskuntatoiminta)
- oppimisympäristö on terve, turvallinen ja opetussuunnitelman tavoitteita vastaava:
- rakennus on terve
- ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmät kunnossa
- sisäliikuntatilat ja ulkoliikuntapaikat kunnossa
- turvalliset ja riittävästi koneistetut käsityötilat
- kaikissa kouluissa koulunkäynti on yhtä turvallista; kiusaaminen ja ilkivalta ovat ilmiöitä, joita nousee ajoittain esiin koulu yhteisöissä, mutta aikuisten systemaattisella toiminnalla niitä ehkäistään ja selvitetään kaikissa kouluissa
- Siikajoen kouluilla on yhteneväiset toimintamallit kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisessa

Toiminnallisuus ja varustus:

- toimivat tietoliikenneyhteydet sekä ajanmukainen ja riittävä tietotekninen varustus
- riittävä muu varustus (opetusvälineet, soittimet, liikuntavälineet, kuvataiteen varustus, kielten opettamisen materiaalit ja välineistö, fysiikan ja kemian varustus, kotitalousluokkien varustus yläkouluilla jne.)
- ergonomia
- muunneltavuus, esteettisyys, viihtyisyys
- luokkatilojen lisäksi löytyy ryhmätyötiloja, tilat erityisopetukselle, oppilashuoltoryhmälle, terveydenhoitajalle ja kuraattorille
- viihtyisät ja toiminnallisuuteen innostavat piha-alueet
- toimivien koulujen kouluajan ulkopuolisen käytön monipuolinen huomioiminen on koulun suunnittelussa tärkeää

Henkilöstö ja johtaminen:

- koululla on pätevä ja ammattitaitoinen henkilökunta, jonka ammatillisesta kehittämisestä ja jaksamisesta huolehditaan (esim. täydennyskoulutus ja työnohjaus)
- koulu on ammattitaitoisesti johdettu
- koululla on selkeät yhdessä henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa laaditut toimintatavat ("pelisäännöt", järjestyssäännöt, toimintakulttuuri)
- opetus toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti
- toiminnan jatkuva, pitkäjänteinen kehittäminen ja arviointi
- riittävät resurssit (tuntikehys, tuki- ja erityisopetus, kerhot, avustava henkilöstö, riittävä oppilashuoltohenkilöstö, materiaalihankinnat, täydennyskoulutusmäärärahat yms.)
- opetusryhmien koko on optimaalinen
- riittävästi aikaa oppilaan henkilökohtaiseen ohjaamiseen
- ryhmään ei kuulu oppilaita liian monelta eri luokka- ja kehitystasolta

1. Esiopetus

Mikä näiden palvelujen järjestämistapa on nyt ja aiheutuuko ko. päätöksen myötä niihin muutoksia?

Nykyinen järjestämistapa:

- Revonlahden alueen esiopetus tapahtuu Revonlahden koululla yhdistettynä alkuopetuksen kanssa vaihtelevasti erikseen omana ryhmänä tai yhdistettynä 0-1 ryhmänä.

Tulossa olevat muutokset

- Esiopetusta tarjotaan edelleen kouluilla. Mikäli Revonlahden koulu lakkautetaan, esiopetus siirtyy Ruukin koululle.

2. Jatkumo varhaiskasvatukseen ja kouluun

- Koulun lakkauttamisella ei ole vaikutusta varhaiskasvatukseen palvelujen järjestämiseen. Nivelvaiheen tiedonsiirto tapahtuisi edelleen samoin periaattein.
- Täydentävä varhaiskasvatus toteutettaisiin Ruukin koulukeskuksessa samassa rakennuksessa esiopetukseen läheisyydessä, joten siirtymää ei olisi, koska toiminta järjestettäisiin samassa rakennuksessa.

3. Perusopetus, erityisopetuksen eri muodot

Mikä näiden palveluiden järjestämistapa on nyt ja aiheutuuko ko. päätöksen myötä niihin muutoksia?

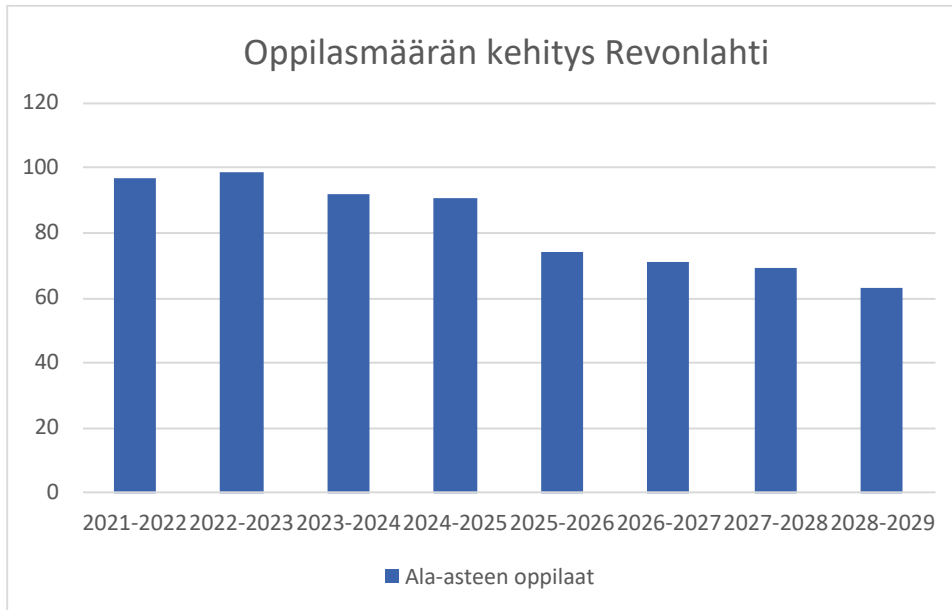
Nykyinen järjestämistapa

- Lukuvuonna 2023-2024 Revonlahden koulussa on 92 oppilasta.
- Revonlahden koululla tällä hetkellä 6 opetusryhmää.
- Koululla työskentelee 7 vakinaista opettajaa, joista on 1 laaja-alaisen erityisopettaja, ja kiertävä kieltenopettaja 2-3 krt viikossa.
- Opetus järjestetään vuosiluokittain ja yhdellä ryhmällä yhdysluokkaopetuksena.

Tulossa olevat muutokset

- Tulevaisuustyöryhmän esityksessä Revonlahden koulu lakkaa ja oppilaat siirtyvät Ruukin koululle.

- Muutoksen myötä opetus tapahtuu vuosiluokittain Ruukin koulussa, 15 ryhmää, ryhmien keskokoko 17 oppilasta ja alakoulussa olisi 250 oppilasta, sekä yläkoulussa 247 oppilasta Gumeruksen yläkoulun mahdollisesti yhdistyessä Ruukin kouluun.
- Koululla 15 luokanopettajaa, 6 erityisopettajaa ja aineenopettajia.
- Kaikista nykyisen Revonlahden koulun oppilaista tulisi muutoksen myötä kuljetusoppilaita.
- Revonlahden koululta on matkaa Ruukin koululle 10 km.
- Lapset, joiden lähikoulu vaihtuu, joutuvat sopeutumaan uuteen kouluympäristöön, suurempiin opetusryhmiin ja uusiin luokkatovereihin. Sama muutos koskee osin myös Ruukin koulun nykyisiä oppilaita.
- Ruukin koulurakennus on turvallinen ja terveellinen, uuden oppimisympäristön mukaisesti suunniteltu. Ruukin koulun opetustilat ovat kaikin puolin ajanmukaiset, ja laajemmat kuin Revonlahden koululla huomioiden myös paremmin taito- ja taideaineiden opetuksen.
- Ruukin koulun rakennuksessa järjestetään aamu-/iltapäivätoimintaa ja myös täydentävä varhaiskasvatus voidaan järjestää samassa rakennuksessa.
- Positiivisina asioina uudet ja laadukkaat tilat, monipuoliset sisäliikuntatilat, iso ja monipuolista tekemistä mahdollistava piha ja tekonurmikenttä (areena), odotus uusista kavereista ja uudet opettajat sekä laajemmat valinnaisainemahdollisuudet.
- Mahdollisina negatiivisina asioina ja pelkoina näyttävät aikalaiset heräämiset ja pidemmät koulumatkat, kavereiden hajautuminen eri luokille (vrt. yhdysluokka), kiusaamisen pelko, pienten koulujen loppuminen kokonaan, isommat ryhmäkoot ja opettajan avun väheneminen, nykyistä suurempi väkimäärä.
- Koulujen yhdistämisellä taataan opetuksen järjestäminen pedagogisesti tasapuolisesti eri kylien oppilaille. Opetus pystytään järjestämään ikäluokittain muodostetuissa ikäryhmissä, ja koulujen yhdistämisellä taataan erityisopetuksen ja opiskeluhuollon palvelujen tasapuolinen järjestäminen ja saatavuus.
- Vuorovaikutus lisääntyisi oman ikäryhmän kanssa ja helpottaisi ryhmäytymistä nivelvaiheessa yläkouluun siirryttäessä.
- Koulujen yhdistämisellä saattaisi olla negatiivisia vaikutuksia Revonlahden oppilaiden mahdollisuuksiin osallistua harrastuskerhoihin koulupäivän ulkopuolella, kuten nykyisinkin kuljetusoppilailla.
- Onko Revonlahden koulun liikuntamahdollisuudet jatkossa käytettävissä vapaa-ajalla?
- Yhtenäiskoulussa oppilas voi suorittaa koko perusopetuksen samassa koulussa ilman koulun vaihdoksia.
- Yhtenäiskoulussa tarjolla monipuolisesti tehostettua ja erityistä tukea.
- Oppilas pääsee osaksi monipuolista ja isoa yhteisöä ja oppimisympäristöä.
- Toteutuksen ensimmäinen mahdollinen ajankohta on vuonna 2025, jos oppilasmäärät toteutuvat ennusteen mukaan.
- Koulujen toiminnan päättäminen pitää kuitenkin valmistella huolellisesti ja oppilaille ja henkilöstölle tulee varata riittävä aika muutoksen valmisteluun. Revonlahden koulun kokemuksen ja lapsivaikutusten arvioinnin perusteella tämä on koulun lakkauttamistilanteessa oppilaiden ja henkilöstön näkökulmasta erityisen tärkeää.

Oppilasennuste Revonlahti:


Syntyneet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lukuvuosi	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029
Esiopetus	8	15	10	10	4	9	11	4
1	14	10	15	10	10	4	9	11
2	13	13	10	15	10	10	4	9
3	20	13	13	10	15	10	10	4
4	12	20	12	13	10	15	10	10
5	19	11	21	12	13	10	15	10
6	11	17	11	21	12	13	10	15
YHT 1-6	97	99	92	91	74	71	69	63

Oppilasennuste Revonlahti ja Ruukki yhdessä:

Syntyneet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lukuvuosi	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029
Esiopetus	32	30	43	33	24	25	29	17
1	49	34	28	43	33	24	25	29
2	45	46	35	28	43	33	24	25
3	47	45	45	35	28	43	33	24
4	48	46	42	45	35	28	43	33
5	50	47	47	42	45	35	28	43
6	42	49	45	47	42	45	35	28
YHT 0-6	313	297	285	273	250	233	217	199

Muuttuvatko näiden palvelujen perusedellytykset, esimerkiksi:

Luokkakoot:

- Luokkakoot ja jakotunnit suunnitellaan vuosittain erikseen. Opetus muuttuu joillakin luokilla yhdysluokista vuosiluokittaiseksi.
- Ei merkittävää vaikutusta ryhmäkokoan, useimmille luokille ryhmäkoko kasvaa, joillakin ei juuri muutu yhdysluokkaan verrattuna.

Opetussisällöt:

- Oppimistavoitteet ja –sisällöt suunnitellaan opetussuunnitelman mukaisesti.

4. Opiskeluhuollon ja erityisopetuksen palvelut:

- Opetuksen järjestäjän tehtävä on varmistaa riittävä tuki ja tarvittavat tukitoimet kullekin oppilaalle (opiskeluhuollon suunnitelma, terveydenhoitaja, koulukuraattori ja psykologi Pohteen palveluna).
- Muutos todennäköisesti parantaa opiskeluhuollon resurssointia. Opiskeluhuollon ammattilaiset ovat oppilaiden tavoitettavissa enemmän ja paremmin. Laaja-alaisen erityisopettajan palvelut muutoksen myötä saatavissa koululla.
- Erityisen tuen järjestäminen pystytään nykyistä paremmin keskittämään Revonlahden oppilaille, ja riittävä oppilasmäärä takaa, että erityisopettajan tukea voidaan kohdentaa oppilaille tehokkaammin, kuin nykyisessä tilanteessa.
- Tehostettua ja erityistä tukea tarvitseville oppilaille on Ruukin yhtenäiskoulussa mahdollisuus a) saada useammin laaja-alaista erityisopetusta b) tarvittaessa integroitua pienryhmään joillain tunneilla c) joustavammin siirtyä erityisen tuen pienryhmään.
- Myös terveydenhoitajan ja kuraattorin palveluiden saatavuus oppilaille paranee ja siirtyminen paikasta toiseen ei vähennä kuraattorin työaikaa.

5. Koulutilat (rakennukset ja piha-alueet):

- Koulutilat täyttävät molemmissa kohteissa tällä hetkellä opetussuunnitelman toteuttamiseksi tarvittavat vaatimukset.
- Ruukin koulu on melko uusi rakennus, ei tiedossa muutostarpeita.
- Revonlahden koulun vanhin osa on rakennettu 1958, rakennuskanta vanhaa ja vaatii säännöllistä peruskorjausta. Rakennuksesta on tehty sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimus. Tarkempia korjaustarpeita (PTS-suunnitelma) ei ole tehty.
- Ruukin koulussa opetuksen järjestämiseen tarkoitetut tilat ovat modernit ja suunniteltu paremmin nykytarpeita ajatellen koskien myös opetuskäyttöä. Esimerkiksi taito- ja taideaineiden opetuksen osalta tilanne paranee Revonlahden oppilaiden osalta.
- Koulun oppimisympäristö on toimiva. Monipuoliset ulkopaikat ja sisäliikuntatilat. Taito- ja taideaineiden opetukseen omat erityisluokat.
- Positiivisina asioina ovat uudet ja laadukkaat tilat, sisäliikuntatilat, iso ja monipuolista tekemistä mahdollistava piha.
- Koulujen yhdistämisen ajankohta tulee valita niin, että koulutilat sallivat kaikkien tarvittavien opetusryhmien muodostamisen.

6.Koulukuljetukset:

- Kuljetukset tulevat lisääntymään nykyisen Revonlahden koulun oppilaiden osalta. Tarkempi reittisuunnittelu tehdään mahdollisen lakkauttamispäätöksen jälkeen; muutosta voi olla myös olemassa oleville reiteille.
- Mahdollisen koulun lakkauttamisen jälkeen koulumatkat pitenevät ajallisesti osalla oppilaista, mutta pysyvät edelleen kohtuullisina. Koulumatkakustannuksista syntyy lisäkustannuksia Revonlahden oppilaiden osalta, mutta linja-autoreitin suunnittelulla voidaan osa kuljetuksista yhdistää nykyisiin reitteihin ja osa oppilaista voi siirtyä taksikuljetuksesta käyttämään linja-autovuoroja.
- Tällä vaihtoehdolla syntyy siis koulumatkoja, jotka heikentäisivät kaikkien oppilaiden, mutta erityisesti pisimmissä kuljetuksissa olevien lasten asemaa.
- Itsekuljetut koulumatkat lisäävät päivittäistä liikuntaa ja sen myötä terveyttä ja hyvinvointia. Tämä jää kaikkien näiden suoraan kuljetusreitin varrella olevien oppilaiden osalta pois, joilla omavastuumatkan osuus jää nykyistä lyhyemmäksi.
- Kouluverkon muuttuessa on huomioitava erityisesti liikkumiseen liittyvä turvallisuus. Sen voi katsoa jopa paranevan niiden lasten osalta, jotka pääsevät uusina koulukuljetusten piiriin. Toinen ulottuvuus on sosiaalisen turvallisuuden tunteen säilyttämisessä, kun oppilaiden koulu vaihtuu, ja kaikilla oppilailla luokkatovereita tulee lisää.

7.Kouluruokailun järjestäminen:

- Kouluruokailu järjestetään PPE-Köökki Oy:n järjestämänä. Kouluruoka tarjotaan saman laatuksena ruokasalissa, jossa ruokailu on porrastettu ryhmittäin, kuten nytkin. Ruokin koululla kokonaisruokailuaika saattaisi olla vaikutuksia ja vaatisi lisäporrastusta nykyiseen verrattuna.
- Siikajoen kunnan kouluruokamenoihin tällä olisi todennäköisesti jonkin verran säästöä henkilökunnan ja ruuan kuljetustarpeen vähentyessä.

8.Aamu- ja iltapäivätoiminta:

- Aamu- ja/tai iltapäivätoimintaa järjestetään, jos vähintään kahdeksan oppilasta ilmoittautuu.
- Toimintaa järjestetään olemassa olevilla kouluilla vähimmäisryhmäkoko huomioon ottaen.
- Revonlahden koulun 0-2.luokkalaisille AP/IP toimintaa järjestetään tällä hetkellä Revonlahden koululla.
- AP/IP -toiminta koulujen yhdistyessä olisi samassa Ruukin koulurakennuksessa.

9.Talousvaikutukset Revonlahden koulun lakkautuessa

- Opetuksen järjestäjä saa jokaisesta kouluikäisestä kunnassa asuvasta oppilaasta laskennallisen valtionosuuden, riippumatta siitä, miten opetus on järjestetty.
- Kunnan päätösvallassa on kouluverkko, ja se miten kunnan käytettävissä oleva resurssi käytetään perusopetuspalveluiden järjestämiseen.
- Oppilasta kohti käytettävä rahasumma vaihtelee kouluittain. Tavallista pienemmät opetusryhmät, suuremmat kuljetuskustannukset tai kiinteistöön tehdyt investoinnit ja sen myötä sisäiset vuokrat vaikuttavat oppilaskohtaiseen opetuksen tuottamisen hintaan ja sen eroihin koulujen välillä. Kuntalaisnäkökulmasta tulisi pyrkiä mahdollisimman tasapuoliseen ja tehokkaaseen resurssien käyttämiseen. Toisaalta oppilaskohtaisesti laskettua rahasummaa ei suoraan voi pitää vertailun lähtökohtana eri koulujen välillä, johtuen esimerkiksi tiettyjen koulujen erittäin laajasta oppilaaksiottoalueesta ja siitä johtuvista kuljetuskustannuksista tai erityisen tuen keskittämisestä kyseiselle koululle.

- Opetukseen käytettävien taloudellisten voimavarojen käyttö koostuu seuraavista osa-alueista: henkilöstökulut, palvelujen ostot (sis. koulumatkat ja ruokailut), materiaalit sekä vuokrat. Arvio eri vaihtoehtojen taloudellisista vaikutuksista perustuu näiden muuttujien arvioituihin muutoksiin eri vuosina.

Revonlahden koulun oppilaat siirtyvät Ruukin koululle. Koulujen yhdistymisen myötä henkilöstösäästöä voidaan saavuttaa nopeammin, kuin nykyisellä kouluverkon laajuudella. Tiivistetyllä kouluverkolla opetusryhmiä voidaan muodostaa optimaalisemmin. Opetuksen järjestäminen nykyistä pienemmällä kouluverkolla tarkoittaa taloudellisesti henkilöstön vähentämistä ja koulurakennuksista luopumista ja näin ollen lakkautettavan koulun tulevien investointien säästymistä. Koulukuljetukset muuttuvat yhdistymisessä, koska osa taksiajoista voidaan jättää pois ja oppilaiden kuljetuksiin voidaan käyttää linja-autokuljetuksia.

Tulevaisuustyöryhmän esityksen mukaisesti Revonlahden koulun oppilaat siirtyvät Ruukin kouluun syyslukukauden alusta 2025. Ruukin kouluun mahtuu erilaiset tarpeet huomioiden noin 600 perusopetuksen oppilasta. Yhdistymisvaiheessa syksyllä 2025 Ruukin alakoulun yhteinen oppilasmäärä olisi 280 oppilasta. Heille on jo olemassa oleva koulukuljetusreitti, mutta reiteille tarvitaan lisäautoja. Ruukin koulussa tarvitaan 15 opetusryhmää nykyisen 11 ryhmän sijaan.

Vuoden alun 2023 tilanteesta säästö verrattuna 2025 syksyyn on tulevaisuusryhmän esityksessä 7,23 htv henkilöstövähennystä ja henkilöstökuluista arviolta 347 077 euron säästö. Henkilöstösäästöä tapahtuu henkilöstön vähentyessä jo 2023-2024 ja 2024-2025 lukuvuosien aikana. Näin ollen henkilöstösäästö ei olisi vuonna 2025 niin suuri kuin koulujen yhdistymisestä on tulevaisuustyöryhmän esityksessä, vaan se on jo osittain toteutunutta säästöä. Ruukin ja Revonlahden koulujen yhdistyessä tarvitaan Ruukkiin 4 opetusryhmää enemmän kuin nyt. Tähän vaikuttaa myös omalta osaltaan mahdollinen Paavolan ja Luohuan 6.luokkalaisten siirtyminen syksyllä 2025 Ruukin koululle. Henkilöstösäästöä tulisi 2025 3 opettajan, 1 erityisopettajan ja 1 ohjaajan vähentymisestä n. 245 000 € ja kiinteistömenoista 122 622 €. Säästö olisi siis n. 367 622 € kuljetuskustannukset (40 406 €) vähennettynä. Siikajoen kunnan kouluruokamenoihin tällä olisi todennäköisesti jonkin verran säästövaikutusta ruokapalveluiden henkilökunnan ja ruuan kuljetustarpeen vähentyessä. Tällä olisi myös siivouskuluja vähentävä vaikutus.

Kuljetuskustannukset:

Kuljetuskustannukset kasvavat arviolta laskennallisesti n. 40 406 €.

Kiinteistökustannukset:

Säästöä Revonlahden koulun käyttökustannusten ja tulevaisuuden investointitarpeiden osalta. Vuonna 2022 Revonlahden koulun käyttökustannukset olivat 122 622 euroa, vuonna 2023 128 837 euroa.

Muut oppilaskohtaiset menot:

Muihin oppilaskohtaisiin menoihin ei merkittävää vaikutusta. Määrärahat oppimateriaaliin oppilaskohtaisesti, ei muutosta. Retkikuljetuksia voitaisiin optimoida. Aterian hinta sama, kuljetuskustannus pienempi. Henkilökunnan (kanslisti, talonmies) matkakustannus pienempi ilman tarvetta siirtyä toimipisteestä toiseen; työaika tehokkaammin käytössä.

10. Kuuleminen

Kaikille kuntalaisille ja henkilöstölle suunnatut kuulemistilaisuudet on järjestetty: Luohualla maanantaina 15.4.2024 klo 17, Paavolassa 16.4.2024 klo 17, Ruukissa 17.4.2024 klo 17, Revonlahdella 29.4.2024 klo 17 ja Siikajoenkylällä 2.5.2024 klo 17. Paikalla oli yhteensä noin 350 kuulijaa.

Kaikille suunnattu verkkokysely oli avoinna 9.4.2024 – 5.5.2024. Kysely on avattu 955 kertaa, vastauksia saatiin 606. Kyselyssä oli monivalintakysymysten lisäksi mahdollisuus jättää avoin palaute kirjallisesti.

Kuulemistilaisuuksista ja verkkokyselystä on tiedotettu useasti sähköpostitse, lehtien välityksellä, sosiaalisen median kautta sekä useissa henkilöstön tilaisuuksissa. Sopeuttamistyöstä on laadittu kunnan verkkosivuille oma sivusto, johon on koottu kirjallisesti mahdollisimman kattavasti materiaalia. Sivustolla on ollut nähtävissä myös infovideo. Kannanotot on pyydetty lähettämään kirjallisesti ja ne on julkaistu sivustolla.

